

Příslušník československé zahraniční armády na Západě – Václav Málek

Rychle jsem za sebou zavřel dveře a vydechl. „Konečně doma v teple,“ zamumlal jsem a poté si uvědomil, že dnes měla přijít pošta a schránka byla venku v té zimě. Nechtělo se mi tam, ale věděl jsem, že pokud to neudělám teď, později si na to nevzpomenu. S povzdechnutím jsem se otočil a znovu se vydal ven. Jakmile se mi podařilo otevřít zamrzlou schránku, její obsah se mi vysypal k nohám. Ze země na mě hleděly pohlednice od starých známých, které jsem již před nějakou dobou přestal nazývat přáteli, pár letáků lákajících k výhodnému nákupu zlevněných zbytečností a nějaký dopis. „To je zvláštní. Myslel jsem si, že v této době už nikdo dopisy nepíše. Od koho by to mohlo být...“ sehnul jsem se pro něj a začal si ho prohlížet, to že mi byla zima, a chtěl jsem se co nejrychleji vrátit do domu, zapomenuto.

Otevřel jsem obálku, ve které byl dopis chráněný před sněhem a mrazem, a nakoukl dovnitř. V obálce nakonec nebyl jeden dopis, ale vypadalo to, že nejmíň pět. Překvapen, vytáhl jsem jeden z nich a začal číst:

Ahoj Romane,

Nejspíš jsi překvapený, že ti píšu po tak dlouhé době, ale uklízel jsem půdu a narazil na starý kufr tvého praprapráčička Václava. Pokud si nevzpomínáš, to byl ten, který šel bojovat za tehdejší Československo do zahraničí. Jelikož neměl děti, tak to zůstalo u mě doma. A teď zpátky k tomu proč píšu. Našel jsem v tom kufříku spoustu starých krámů a deník. Nebo spíš pár stránek z deníku. Hned jsem si na tebe vzpomněl! Vždycky jsi měl rád všechny ty historické příběhy, které ti praděda František vyprávěl o svém bratrovi. Tak jsem je vzal a okamžitě ti je poslal. Snad se ti to bude líbit.

S pozdravem, děda Pepa.

Děda Pepa byl synem Františka Mála, což byl bratr Václava Mála a můj pradědeček. Často jsem je navštěvoval a nejradši jsem sedával na klíně pradědečka a poslouchal historky o jeho bratrovi. Sám toho moc nevěděl, protože od Václava dostali jen pár pohledů, když byl v zahraničí a vždy se ptal, jak se mají, a že se nemají strachovat, protože je naživu a v pořádku. Takže jsem byl nadšený a zároveň trochu nervózní, že to co se dočtu, nesplní mé očekávání a promění dětského hrdinu v obyčejného zbabělce. „Ale ne,“ pronesl jsem nahlas, „stačí jen to, že šel bojovat za svobodu své země. Navždy bude můj hrdina a pár špatných rozhodnutí to nezmění.“ Dědův dopis jsem složil do kapsy kabátu a z obálky jsem vytáhl stránku, která byla hned za dopisem. Byla trochu pomačkaná a tak jsem jí uhladil a pustil se do čtení.

16. 3. 1939

Vyráběl jsem boty pro paní Váňovou, když jsem uslyšel dupot. Chvilku jsem poslouchal a poté to ustalo a městem se rozlehlo ticho. Vykoukl jsem z obchodu a uviděl stovky... ne, tisíce vojáků ve zbroji a v jejich čele stál muž, kterého jsem zahlédl jen na fotkách. Adolf Hitler. Čekal jsem, že bude vyšší... Měl na sobě dlouhý kabát s kožichem a hlubokým hlasem něco pronášel v němčině. Nevěděl jsem, co to znamená, ale jeho tón ani výraz se mi nelíbil. Postupně se začali scházet lidé, aby se podívali, co způsobuje ten hluk. Moc dlouho se tam nezdrželi, protože armáda začala znovu postupovat. Hitler nasedl do auta, které se začalo pohybovat směrem na Pražský hrad. Šel jsem se

po pár hodinách podívat na Hradčanské náměstí, ale moc daleko jsem se nedostal, jelikož tam byl nadšený dav Němců, kteří hajlovali. Bojím se, jak to dopadne...

Aha, pomyslel jsem si. Tak to bylo potom, co se praprastrýček odstěhoval do Prahy. Pradědeček se nikdy nezmínil, že jeho bratr viděl Hitlera. I když to musel být velmi krušný čas pro obyvatele Čech, trochu mě poznámka o Hitlerově výšce pobavila. Byl jsem rád, že si praprastrýc i v tak ponurém období udržel aspoň ten smysl pro humor. Jen při pomýšlení na to, že bych žil v takové době, mi přejel mráz po zádech. V tu chvíli jsem si také uvědomil, že už minimálně deset minut stojím na stejném místě a pomalu se ze mě stává sněhulák. Vrátil jsem vytrženou stránku zpět do obálky a ten kus k domu doběhl, abych se trochu zahřál. Doma jsem prošel předsíní rovnou ke kamnům, rozdělal oheň a šel si udělat černý čaj s citrónem. Poté jsem se i s hrnkem horkého čaje posadil na sedačku naproti kamnům, vzal ze stolku postaveného vedle odloženou obálku a znovu jsem vyndal rozečtenou stránku. „To by mě zajímalo, jestli napíše něco o rozhodnutí, které Hitler učinil na Pražském hradě,“ mumlal jsem si pro sebe, zatímco jsem začal pročitat další poznatky z vytržené stránky deníku.

17. 3. 1939

Tak už to vím. Měl jsem včera divný pocit a teď vím proč. Hitler vyhlásil Protektorát Čechy a Morava.

To bylo vše, co za ten den napsal. Stačilo jen pár vět, z kterých byla cítit bezmoc a strach co bude dál. Podíval jsem se na datum poslední zapsané události na stránce. Bylo to o pár měsíců později a písmo bylo skoro nečitelné. Bylo znát, že psal ve spěchu a rozzuřenosti.

6. 10. 1939

Zrovna jsem se dozvěděl, co se stalo v Polsku. Jedno z měst bylo zničené kvůli německému bombardování. Mám toho dost. Pokud to bude možné, chci se podílet na ukončení toho strachu z neznáma, jestli se dožijeme zítřka. Bůh ví, co má Hitler a Německo v plánu. Slyšel jsem, že existují vlaky, které odváží dobrovolníky do zahraničí. Jakmile přijdu na to odkud, hned se přidám.

„Vypadá to, že nad tím hodně přemýšlel a tohle byla událost, která ho přesvědčila, zda má jít nebo ne...“ uvažoval jsem a mezitím pokládal první stránku na stolek. „Zajímalo by mě, jak rychle se mu podařilo nějaký ten vlak najít,“ hned jsem z obálky tahal další stranu a pokračoval v četbě.

10. 12. 1939

Tak a jsem ve vlaku. Musím říct, že bylo těžké se dostat na místo, odkud měl vyjet, včas. Také zde není moc místa. Celkem jsem se divil, kolik dobrovolníků se dostavilo. Když jsem uviděl tak velký dav lidí, myslel jsem si, že se na vlak možná ani nedostanu. Bylo nám řečeno, že v únoru bychom měli být na místě. S sebou jsem si vzal pouze batoh, jelikož nevím, jak daleko budu muset pěšky. V batohu mám pohlednici od mé rodiny, která stále žije v mém rodném městě Jihlavě. Dále nějaké jídlo a pití, oblečení, kapesní nůž a lano, kastrol a zapalovač. Snad to bude stačit. Zrovna jsem se dozvěděl, že poté poplujeme po moři a měli bychom se dostat až do Francie.

10. 1. 1940

Jsem naživu! Cesta do Francie, Marseille, byla zdlouhavá a náročná. Ze Soluně jsme pluli do Bejrútu a odtamtud jinou lodí do Francie. Doufám, že zase dlouhou dobu nevidím moře ani lodě. Nevěděl jsem, že budu trpět mořskou nemocí. No, snad to po mě nebudou chtít znovu. Konečně jsem se dozvěděl datum a nemohu uvěřit, že jsem ve Francii. Zatím jsem viděl jen pár domů, ale vše se zdá jiné. Dostali jsme instrukce, že budeme postupovat do Agde, což je francouzské město přibližně 200km od Marseille. Podle výpočtů bychom tam měli dorazit do dvou dnů.

„Je vidět, že je z Francie unešený. Škoda, že tam je proto, aby mohl bojovat na straně odpůrců Německa. Kdyby měl čas, určitě by se mu líbila bazilika Notre-Dame,“ mumlal jsem si pod neexistujícími vousy. Doufal jsem, že svou cestu z Marseille do Agde zaznamená.

15. 1. 1940

Trvalo dva dny, než jsme měli všechny zásoby potřebné na cestu, takže jsme vyrazili 13. 1. časně zrána. Prvních pár kilometrů byla většina v dobré náladě a někteří si dokonce prozpěvovali. Nepřidal jsem se, na to byla moc velká zima. Šel jsem za větší skupinkou a poslouchal, jak se baví o rodinách a vypráví historky z dětství. Když se setmělo, připravili jsme si spacáky, které nám přidělili po příjezdu, a na pár hodin si odpočinuli. Moc jsem toho nenaspal, jelikož v noci byla velká zima a mrzlo. Jakmile se rozednělo, vše jsme sbalili a vydali se znovu na cestu. Během cesty si se mnou začal povídat muž, kterého jsem viděl při nastupování na vlak. Jeho jméno bylo Jan Kubiš. Ze začátku se představil a řekl mi základní informace a poté se mě ptal na všemožné otázky. Po chvíli mu došlo, že radši poslouchám, než mluvím, ale to ho neodradilo. Navečer jsme zahlídli první domky města Agde. Všichni se radovali, že jsme během cesty neutrpěli žádné ztráty. Teď sedím na posteli v budově, kterou vyhradili pro zahraniční dobrovolníky a za chvíli nám dají uniformy. Snad se brzo dozvím, co pro nás mají v plánu.

26. 6. 1940

Mám za sebou svoji první bitvu. Když jsme dorazili na místo, před námi se objevilo pole se stovkami mrtvých nebo zmrzačených těl, některá celá, ale většinou chyběla aspoň jedna končetina. Zastavili jsme se a pokusili se smířit s tím hrozným pohledem před námi. Pár vojáků za mnou to nevydrželo a na místě se pozvraceli. Vůbec jsem se jim nedivil, protože stačilo pár nádechů a chtělo se mi zvracet také. To, že jsem nechtěně šlápl na ruku, která byla nejspíš utržena granátem, moc nepomohlo. Pomalu jsme se začali pohybovat směrem k zákopu, který vypadal, že ho nedávno opustili. Najednou zazněl pronikavý křik, který způsobil, že všichni začali panikařit a zběsile se rozběhli k zákopu. Vzduchem začaly létat kulky. Jedna proletěla až moc blízko mé hlavy a já zrychlil svůj běh. Za mnou se ozývaly bolestné výkřiky, ale přinutil jsem se běžet dál. Nesměl jsem se zastavit. Někdo do mě ze strany narazil a oba dva jsme spadli na zem. Bolela mě noha ze špatného pádu a tak jsem se k zákopu začal plazit. Najednou na mě někdo skočil a začal mě zezadu něčím škrtit. Vypadalo to, že se mu to povede, ale sebral jsem sílu, otočil se, nahmatal v jedné kapse nůž a slepě bodl. Poté se mi ho podařilo vytáhnout a chystal jsem se zabodnout znovu. Můj protivník se mi nůž pokusil vzít a chvíli jsme se o něj zápasili. Nůž mi vypadl z ruky a oba jsme se pro něj natáhli. Věděl jsem, že má jediná šance na přežití je dosáhnout na něj dřív než on. Podařilo se mi to, pevně jsem nůž uchopil a tentokrát jsem mířil na srdce. Zabodl jsem ho a pořádně zatlačil. Ignoroval jsem, že mám obličej od krve a pouze se soustředil na zlikvidování protivníka. Po chvíli jeho ruce ochably a

on se s mým nožem trčícím z jeho hrudi svalil k zemi. Rychle jsem se dostal k zákopu. Hned jak jsem byl uvnitř, začal jsem zkoumat, jestli jsem zraněný. Kromě pohmožděné nohy, pár škrábanců a odřeného krku jsem na tom byl celkem dobře. Rozhlédl jsem se a vedle mě už pár vojáků bylo. Všichni vypadali naživu a schopni boje. Napadlo mě, že si na chvíli odpočinu, když v tom jsem uslyšel pískání. Byl to dělostřelecký granát. Vzduchem začaly lítat granáty a jeden dopadl pár metrů ode mě. Střepina mě zasáhla do ramene. Byla to mučivá bolest, ale měl jsem štěstí, že to byla jen jedna. Mohl jsem být mrtvý, pomyslel jsem si a snažil se bojovat únavu s vědomím, že usnout nesmím. Ztráta krve mi moc nepomáhala a já začal zavírat oči... Probudil jsem se až druhé ráno. Chvíli jsem se pokoušel vzpomenout, co se vůbec stalo a poté se pokusil vstát, ale bylo to marné. Vše, co jsem mohl v tu chvíli dělat, bylo bezmocně ležet a doufat, že mě někdo najde. Znovu jsem usnul. Měl jsem obrovské štěstí, protože když jsem se probal, byl jsem v posteli a rameno bylo ošetřené a zavázané. Dověděl jsem se, že Francie uzavřela dohodu s Německem, že zastaví boje a nařídí okamžité složení zbraní již obklíčeným francouzským jednotkám. Vypadá to, že budu muset jít jinam.

Otřeseně jsem vydechl. „To byly nervy a to jsem pouze četl, co si praprastrýc pamatoval.“ Byl jsem rád, že tohle nikdy nebudu muset zažít. Skoro jsem se bál, co hrozného se stane dál, ale nemohl jsem přestat hltat každé slovo. Po tomto dlouhém zápisku bylo pár krátkých. Nejspíš proto, že praprastrýc neměl moc času na zapisování.

12. 8. 1940

Momentálně se nacházím v zámeckém parku, který náleží zámku v Cholmondeley. Z Francie jsme se dostali do Anglie a právě v tomto parku máme postavený stanový tábor. Bylo to poklidné místo a moje rameno se už skoro zahojilo. Na cestě do Anglie jsem si koupil učebnici angličtiny, abych aspoň trochu rozuměl a mohl se základními frázemi domluvit.

25. 10. 1940

Dnes jsem se dozvěděl, že vláda československá a vláda Velké Británie a Severního Irsku se dohodla, že Anglie bude používat československou armádu pod velením našeho vrchního velitele.

9. 8. 1941

Ve dnech 17. 7. – 7. 8. 1941 jsem absolvoval speciální vojenský kurz. Nebudu se rozepisovat o tom, jaké to bylo, zmíním jen to, že kurz byl velmi náročný a brutální.

29. 5. 1942

Před pár týdny jsem se rozloučil s Janem Kubišem. Bylo mi trochu líto, že zrovna on byl vybrán, aby provedl atentát na Reinharda Heydricha, protože jsme se za ty dva roky spřátelili. Spolu s ním byl vybrán pro tu nebezpečnou misi Josef Gabčík. Byli na to zde v Anglii speciálně vytrénováni. Dnes přišla zpráva, že atentát byl proveden, ale Heydrich je stále naživu, i když v kritickém stavu.

29. 10. 1944

Po roce tankistického výcviku jsme na přelomu srpna a září 1944 opustili Británii a přesunuli se do Francie. Až na začátku října přišel úkol převzít obléhání německé posádky přístavu Dunkerque. Němci okolí města zatopili a zaminovali, takže jsme nemohli moc dělat, ale odmítali jsme se vzdát

bez boje a 28. 10. zaútočili. Boj, který skončil poražením německého praporu, se neobešel bez ztrát. Přesto to byl velký úspěch, na který budu dlouho vzpomínat.

Bylo vidět, že byl praprastrýček na toto vítězství hrdý. „Teda, je to všechno velmi napínavé. Ještě tady je poslední stránka. Zajímá mě, co se dozvím.“

11. 6. 1945

Německo v zastoupení generálplukovníka Jodla podepsalo bezpodmínečnou kapitulaci v sídle Vrchního velení spojených expedičních sil v Remeši 7. 5. 1945. Byl jsem nadšený, když se ke mně donesla zpráva, že válka je oficiálně u konce, a že se mohu vrátit ke své rodině. Za pár týdnů jsem byl v Čechách a objímáný celou rodinou. Měl jsem v Jihlavě domek a rozhodl se tam zůstat. I když je válka u konce, až moc často se probouzím zpoceny s tichým výkřikem zamrznutým na tváři a se strachem, že se mé rodině něco stane. Je to jeden z důvodů, proč se nikdy neožením. Matka to nechápe. Myslí si, že když jsem se vrátil domů celý, tak musím být v pořádku. Z části má pravdu, po fyzické stránce mi nic není, ale občas slyším střelbu a má první myšlenka je najít co nejrychleji úkryt. Moc toho nenaspím, ale stačí mi to. Doktor, za kterým museli povinně docházet všichni přeživší vojáci, navrhl abych si vzal na pár let volno, relaxoval. Nechápe, že nemůžu. Nesnesu pomyslení na to, že bych měl jen sedět a nic nedělat. Práce mi umožňuje vypnout, zapomenout na ty strašné věci, které jsem prožil, aspoň na pár hodin. Doufám, že má doktor pravdu a časem se to zlepší...

To byl poslední zápisek v deníku. Četl jsem o tom, že vojáci mají často problém se navrátit do každodenního života. Vypadá to, že praprastrýček nebyl výjimka. Ani trochu se mu nedivím. Nevím, jestli bych dokázal v noci usnout se strachem, že když zavřu oči, uvidím všechny tváře mrtvých těl, které jsem zabil. Báł jsem se, že potom, co si jeho zážitky přečtu, nebude mi už připadat jako hrdina. Mýlil jsem se, je to přesně naopak. Můj obdiv značně vzrostl a to jsem si myslel, že už možné není. Zvednu všechny stránky, porovnáám je a chci je vrátit do obálky, když v tom uvidím na dně malou medaili. Odložím složené stránky deníku a opatrně ji vytáhnu. Je celkem těžká a má kus červenomodré látky s bílými pruhy na přichycení. Látku k medaili spojují kovové lístky lípy, čtyři z každé strany. Na medaili je hlava českého lva, před ním meč a dole čtrnáct lístečků z lípy. Nahoře je okrasným písmem napsáno: ZA CHRABROST. Přejeďu po ní prsty a cítím hrdost, že tak úžasný člověk byl součástí mé rodiny. Rozhlídnu se po pokoji hledajíc místo, kde by se nejvíc vyjímal. Nakonec se rozhodnu pro krb, protože je naproti sedačce, na které nejčastěji sedávám. Připevním ji a znovu se posadím na sedačku, abych ji mohl obdivovat a přemýšlet nad tím udatným rozhodnutím, které pomohlo osvobodit Československo.

Michaela Vaňurová, studentka Gymnázia Jana Palacha Mělník, 16 let